

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในยุคที่เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้พัฒนาไปอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ความรู้ต่าง ๆ ได้เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก เมื่อเวลาผ่านไป ความรู้ในหนังสือก็จะล้าสมัยไปเรื่อย ๆ ไม่เหมาะจะนำมาใช้ประกอบการสอน ดังนั้น การที่จะตามการเปลี่ยนแปลงและได้รับข้อมูลข่าวสาร ความรู้ใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นให้ทันนั้นทุกคนจะต้องศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาการให้บริการทางการศึกษาเรียนรู้ให้สอดคล้อง มีความเหมาะสมกับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป

เทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทต่อการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษาที่สำคัญ ได้แก่ เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งรวมระหว่างเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ระบบการสื่อสารและสื่อตัวกลางที่ใช้แทนข้อมูลหรือองค์ความรู้ต่าง ๆ ในระบบการเรียนการสอน (เย็น ภู่วรรณ, 2540) ทำให้เกิดสภาพการเรียนการสอนทางไกล การศึกษาต่อเนื่องและการศึกษานอกระบบ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่ได้จัดให้มีการจัดการศึกษา 3 รูปแบบคือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งการจัดการศึกษาทั้ง 3 รูปแบบนี้ จะต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของการศึกษาแต่ละระดับการศึกษา อีกทั้งให้จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นสำคัญ และในหมวด 9 ซึ่งว่าด้วยเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การให้อำนาจและเครื่องมือแก่ผู้เรียนในการเข้าสู่ความรู้ด้วยตนเองและมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ ดังที่ระบุไว้ในมาตรา 66 ว่า ผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในโอกาสแรกที่ทำได้ เพื่อให้มีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต จึงต้องมีการปรับกระบวนการทัศน์ในการพัฒนาการศึกษา โดยให้การศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเองในรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย ตลอดจนสามารถศึกษาได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ซึ่งเป็นสิ่งที่ยังสำคัญยิ่งในสังคมยุคสารสนเทศ

คอมพิวเตอร์ช่วยสอน หรือ CAI (computer-assisted instruction) เคยเป็นเทคโนโลยีที่ได้รับความสนใจและเป็นที่ยอมรับว่า สามารถช่วยแก้ปัญหาการเรียนการสอนด้านความแตกต่างระหว่างบุคคลได้ แต่ CAI ก็ยังมีข้อจำกัดมากมาย ทั้งด้านฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ และบุคลากร (บุปผชาติ ทัพพิกรณ์, 2542) เมื่อสังคมเปลี่ยนไปเป็นยุคเทคโนโลยีสารสนเทศได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการประยุกต์ใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอนในรูปแบบที่ใช้ประโยชน์และใช้ความสามารถทางเทคโนโลยี เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการเรียนการสอนให้มากที่สุด ซึ่งเทคโนโลยีที่กำลังได้รับความสนใจ คือ “อินเทอร์เน็ต” (internet)

อินเทอร์เน็ตเป็นเครือข่ายที่รวมของเครือข่าย โดยเฉพาะการเชื่อมต่อเข้ากับเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (internet) จะช่วยให้ผู้ใช้สามารถแลกเปลี่ยนข่าวสารและสอบถามความคิดเห็น ศึกษาทำวิจัยร่วมกับผู้อื่น ๆ ทั่วโลก รวมทั้งการส่งหรือส่งการบ้านผ่านทางเครือข่ายได้ โดยใช้บริการไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์หรืออีเมล (e-mail) (ถนอมพร (ต้นพิพัฒน์) เลหาจรัสแสง, 2545) การประยุกต์อินเทอร์เน็ตใช้ในการศึกษาสามารถทำให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษาตามที่ต้องการได้ เพราะสามารถเข้าถึงวิธีการเรียนการสอนที่หลากหลายจากแหล่งข้อมูลอันมั่งคั่งได้ (ไพรัช รัชพงษ์ และกฤษณะ ช่างกล่อม, 2541) เช่น การเรียนแบบ e-learning, คอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเว็บ (CAI on web), เว็บช่วยสอน (web-based instruction) เป็นต้น

การจัดการศึกษาในปัจจุบันจึงได้นำเอาคอมพิวเตอร์มาเชื่อมต่อเข้ากับเครือข่ายอินเทอร์เน็ตโดยผู้เรียนจะเรียนผ่านโปรแกรมเว็บเบราว์เซอร์ (web browser) ซึ่งจะเรียกการเรียนรู้แบบใหม่นี้ว่า “e-learning” ซึ่งเป็นการเรียนการสอนผ่านทางคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต การศึกษาที่นิยมกันมากที่สุดในขณะนี้คือ web-based learning ผู้เรียนจะได้เรียนตามความสามารถและความสนใจของตน โดยเนื้อหาของบทเรียนประกอบด้วยข้อความ รูปภาพ เสียง วิดีทัศน์ และมัลติมีเดียอื่น ๆ จะถูกส่งไปยังผู้เรียนผ่าน web browser โดยผู้เรียน ผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้นเรียนทุกคนสามารถติดต่อ ปรึกษา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันได้เช่นเดียวกับการเรียนในชั้นเรียนปกติ โดยอาศัยเครื่องมือการติดต่อสื่อสารที่ทันสมัย (e-mail, webboard, chat) จึงเป็นการเรียนสำหรับทุกคน เรียนได้ทุกเวลาและทุกสถานที่ (learn for all : anyone, anywhere and anytime)

ผู้วิจัยได้เลือกวิชา “สังคมศึกษา” มาใช้ในการพัฒนาบทเรียนบนอินเทอร์เน็ต ทั้งนี้เป็นเพราะวิชาสังคมศึกษามีเนื้อหากว้างขวางและมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอมีข้อมูลข่าวสารและความรู้ใหม่ ๆ เข้ามาอยู่ตลอดเวลาทำให้ความรู้ที่อยู่ในหนังสือเรียนล้าสมัยไปเรื่อย ๆ วิธีการแก้ไขเพิ่มเติมทำได้ยาก อีกทั้งต้องใช้สื่อมากมายมาประกอบการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการ

เรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ เช่น แผนที่ เอกสาร รูปภาพ วิดีทัศน์ เป็นต้น ซึ่งบางครั้งก็มีข้อจำกัดทางด้านงบประมาณ เวลา การจัดเตรียม วิธีการใช้ หรือแม้กระทั่งการไปทัศนศึกษาก็ทำได้ยาก โดยเฉพาะการจัดการศึกษาในเรื่องท้องถิ่นของเรา

การจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนที่ผ่านมา รัฐได้สร้างกลไกและกระบวนการที่ดึงเอาผู้เรียนออกไปจากท้องถิ่นมากขึ้นเรื่อย ๆ ผู้เรียนจึงมีความแปลกแยกจากภูมิปัญญาท้องถิ่น เพราะขาดความรู้ความเข้าใจโดยเฉพาะส่วนที่สามารถนำมาใช้แก้ไขปัญหาของตนเองได้ จึงหันมาเน้นให้เด็กเรียนรู้จากสิ่งต่าง ๆ ในชุมชน เพื่อเข้าใจและแก้ไขปัญหของชุมชนได้ เนื่องจากแต่ละชุมชนมีสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันทั้งทางกายภาพ อาชีพ พิธีกรรม และขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนการเล่นต่าง ๆ (ชัยอนันต์ สมุทวณิช, 2542)

ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ได้มีการบรรจุรายวิชา ส 071 ท้องถิ่นของเรา ไว้ในหลักสูตร ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความรู้ความเข้าใจ เห็นความสำคัญของท้องถิ่นและภูมิปัญญาชาวบ้าน เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข (จิรวรรณ สุวรรณเนตร, 2543) ซึ่งสอดคล้องกับการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 27 วรรคสอง และมาตรา 29 ที่ให้มีการศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น การแสวงหาความรู้ข้อมูลข่าวสารและรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ

นอกจากนี้ เนื้อหาเรื่อง จังหวัดชลบุรี สามารถเป็นแหล่งข้อมูลสำคัญที่จะเอื้อประโยชน์ให้แก่บุคคลทั่วไปที่สนใจจะศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับจังหวัดชลบุรีอีกด้วย จากปัญหาและความสำคัญดังที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาและพัฒนาบทเรียนบนอินเทอร์เน็ตเรื่องจังหวัดชลบุรี เพื่อเป็นการเผยแพร่ความรู้ด้านการศึกษารูปแบบใหม่ให้สอดคล้องและเหมาะสมทันต่อความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต วิชาชลบุรีท้องถิ่นของเรา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
2. เพื่อประเมินความคิดเห็นของผู้เรียนเกี่ยวกับบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต วิชาชลบุรีท้องถิ่นของเรา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ทำให้ได้บทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่มีประสิทธิภาพไว้ใช้ในการเรียนการสอน
ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
2. พัฒนาให้เป็นแหล่งข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับจังหวัดชลบุรี
3. เป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในรูปแบบ
web-based learning ในวิชาอื่น ๆ

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เพื่อพัฒนาบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต วิชาชลบุรี
ท้องถิ่นของเรา โดยผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตไว้ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 1 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดชลบุรี
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนปริชานุศาสตร์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
จังหวัดชลบุรี จำนวน 35 คน ได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง เหตุผลที่ผู้วิจัยได้เลือกโรงเรียน
ปริชานุศาสตร์เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้คือ
 - 1.2.1 เป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนที่ได้
มาตรฐานเดียวกับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนอื่น ๆ ในจังหวัด
ชลบุรี
 - 1.2.2 เป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาแบบสหศึกษาคือ มีนักเรียนเพศชายและ
เพศหญิงในชั้นเรียนเดียวกัน
 - 1.2.3 เป็นโรงเรียนที่มีความพร้อมในเรื่องเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยมีการนำ
อินเทอร์เน็ตมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน
 - 1.2.4 นักเรียนมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ต
2. เนื้อหาวิชา เนื้อหาวิชาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นวิชาท้องถิ่นของเรา
รายวิชา ส 071 เรื่อง จังหวัดชลบุรี ซึ่งเป็นวิชาบังคับเลือกในวิชาสังคมศึกษาตามหลักสูตร
มัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 6 บท ดังนี้

บทที่ 1 สภาพทั่วไปทางภูมิศาสตร์

บทที่ 2 ทรัพยากรธรรมชาติ

บทที่ 3 การประกอบอาชีพ

บทที่ 4 สถานที่สำคัญและสถานที่ท่องเที่ยว

บทที่ 5 บุคคลสำคัญของจังหวัดชลบุรี

บทที่ 6 ขนบธรรมเนียมประเพณี

ซึ่งในแต่ละบทจะประกอบด้วยเนื้อหา และแบบฝึกหัดชนิดเลือกตอบ (multiple choices) แบบ 4 ตัวเลือก บทละ 5 ข้อ ในแต่ละข้อมีคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว

3. เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาบทเรียนบนอินเทอร์เน็ต ประกอบด้วย

3.1 ซอฟต์แวร์และภาษาที่ใช้ในการสร้างบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต วิชา ชลบุรีท้องถิ่นของเรา ได้แก่ ระบบปฏิบัติการ windows 98, โปรแกรม internet explorer 5.0, โปรแกรม personal web server, โปรแกรม HomeSite 4.5, โปรแกรม Adobe PhotoShop 6.0 , Java Script , Java Applet และ ASP

3.2 แบบประเมินความคิดเห็นของผู้เรียนเกี่ยวกับบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต วิชาชลบุรีท้องถิ่นของเรา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert rating scale)

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การพัฒนาบทเรียน หมายถึง การสร้างบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต วิชา ชลบุรีท้องถิ่นของเรา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประกอบด้วยเนื้อหา 6 บท คือ สภาพทั่วไปทางภูมิศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติ การประกอบอาชีพ สถานที่สำคัญและสถานที่ท่องเที่ยว บุคคลสำคัญของจังหวัดชลบุรี ขนบธรรมเนียมประเพณี โดยผ่านการตรวจสอบและการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา และผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดทำบทเรียนบนอินเทอร์เน็ต

2. บทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต หมายถึง บทเรียนที่สร้างขึ้นเพื่อนำเสนอเนื้อหา แบบฝึกหัดและแบบทดสอบ ซึ่งผู้เรียนสามารถได้ตอบหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันได้ โดยใช้ประโยชน์จากคุณลักษณะและทรัพยากรที่มีอยู่ของอินเทอร์เน็ต ได้แก่ กระดานข่าว (webboard)

3. วิชาท้องถิ่นของเรา หมายถึง รายวิชา ส 071 ซึ่งเป็นวิชาบังคับเลือกในวิชาสังคมศึกษา ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องของจังหวัดชลบุรี

4. แบบประเมินความคิดเห็นของผู้เรียนเกี่ยวกับบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต หมายถึง แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเพื่อประเมินความคิดเห็นของผู้เรียนหลังจากที่ได้ศึกษาบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต วิชาชลบุรีท้องถิ่นของเรา โดยนำผลของแบบประเมินมาวิเคราะห์และแปลผลคะแนน

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University